

Verslag

ICO Aardwarmte
Overleg met Warmtebron Utrecht

Datum overleg: 11 maart 2020
Tijd: 15.30 – 17.00 uur

Locatie: USI, Bestuursgebouw UU,
Heidelberglaan 8, 3584 CS
Utrecht (zaal 0.33E)

Aanwezig: Voorzitter ICO Aardwarmte, ICO Aardwarmte-leden en Warmtebron Utrecht (WBU)

1. Welkom en opening

Voorzitter ICO Aardwarmte geeft aan dat er een openbare verslaglegging wordt gedaan van deze vergadering.

2. Informatie t.a.v. locatiekeuze en businesscase Lean

Compleetheid en kwaliteit van informatie t.a.v. locatiekeuze inclusief gemaakte afwegingen. Proces stopt nu op het ontbreken van informatie over locatiekeuze.

ICO Aardwarmte heeft voorafgaand aan de vergadering de volgende vragen gesteld:

- Op basis van welke belangen is de businesscase van Warmtebron Utrecht opgesteld?
- Hoe is de weging tussen financiële -, maatschappelijke -, milieufactoren etc. gedaan?
- Welke vrijheidsgraden zijn daarbij gehanteerd?

In de vergadering zijn bovenstaande vragen besproken en dit heeft reacties opgeleverd vanuit verschillende thema's.

WBU t.a.v. geologisch onderzoek:

- Recent is een geologisch rapport¹ (d.d. 21 februari 2020) via de website van WBU gedeeld. Informatie voor die rapportage is opgebouwd tussen oktober 2018 en zomer 2019. Op basis daarvan is uitgekomen op de regio Utrecht Zuid en Nieuwegein. De 'trechtering' is vervolgens verder gegaan naar locaties in Nieuwegein. Hier is ook over gecommuniceerd op onze website Warmtebron.nu.² Wanneer aanvullende informatie (bijv. vanuit SCAN) beschikbaar is, zal die worden meegenomen in de analyse c.q. is er voldoende vertrouwen in analyse van de ondergrond. De geologische keuzes zijn gebaseerd op de informatie die in de rapportage is opgenomen.
- De informatie in de rapportage van 21 februari 2020 was in september 2019 reeds bekend. Nadien is de specialistische, geologische informatie gebundeld en toegankelijker opgeschreven in het rapport.
- Transparantie ten aanzien van delen informatie en rapportages verdient verbetering vanuit het consortium. Het consortium had zich onvoldoende gerealiseerd dat

¹ Het rapport bevat de analyse van de door Lean verwachte (geologische) situatie in de provincie Utrecht voor wat betreft de 'Rotliegendes formatie', toegesneden op de aanwezige ('bovengrondse') warmtenet-infrastructuur.

² <https://warmtebron.nu/nieuws/2019/utrecht-zuid-en-nieuwegein-in-beeld-als-zoeklocaties-voor-aardwarmte/>
<https://warmtebron.nu/nieuws/2019/onderzoek-naar-aardwarmte-gaat-verder-in-nieuwegein/>

transparantie ook vraagt om de inhoud op een toegankelijke wijze te publiceren, zodat de inhoud ook begrijpelijk blijft voor niet-specialisten en dat dit nog best veel tijd vraagt.

- Delen van “onafhankelijke” geologische informatie waar anderen ook vertrouwen in hebben is lastig, omdat veel geologische experts direct of indirect betrokken zijn bij Lean.
- Wat nu beschikbaar is gemaakt is wel de volledige informatie waarop geologisch gezien de keuzes gemaakt zijn voor het nadere zoekgebied.
- Hetzelfde geldt voor de haalbaarheidsstudie waar nu aan wordt gewerkt. De meeste informatie is er, met enkele vervolgonderzoeken kan de haalbaarheidsstudie worden aangevuld. De gemeente heeft informatie aangeleverd die hier in is verwerkt. Verwachting is dat deze rapportage eind mei wordt afgerond en vervolgens beschikbaar wordt gemaakt.

Delen van de specialistische geologische analyse is lastig vanwege onder andere *reprocessing* van lijnen en bedrijfseconomische informatie.

ICO Aardwarmte:

- Wat is nog nodig om discussie te verhelderen?
- Hoe krijg je mensen zo effectief mogelijk geïnformeerd?

ICO Aardwarmte heeft op 26 februari jl. met wethouder Schouten van Nieuwegein gesproken. Wethouder heeft aangegeven met een publieke regisseur stappen voorwaarts te willen maken. ICO Aardwarmte heeft gemeld vertrouwen te hebben in voortgaand debat mits voldaan wordt aan de randvoorwaarden:

- Kennisvragen helder beantwoorden;
- Kennisvragen beter in context plaatsen, m.n. context van vrijheidsgraden locatiekeuzen (geologisch, businesscase, logistiek, veiligheid);
- Een regisseur die timing van alle informatie strak coördineert.

WBU t.a.v. proces:

- Informatie sluit nog niet voor iedereen aan bij de beleving. We merken dat informatie nieuwe, terechte vragen oproept. We vinden het heel belangrijk om zo vroeg mogelijk in contact te komen met belanghebbenden. Consequentie is ook dat we soms niet al op alle vragen antwoord kunnen geven. Voor die vragen waarbij dat wel kan, moeten we beter aansluiten op de vragenstellers. Wel levert het vroeg naar buiten treden ons tijd op met nieuwe vragen aan de slag te gaan en gebruik te maken van alle kennis van anderen.
- Tevens nog zoektocht naar aansluiting bij visie van gemeente. Gemeente krijgt een externe publieke regisseur die namens de publieke partijen opereert. Het organiseren van passende betrokkenheid van bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties moet aansluiten op het proces waar de gemeente op inzet. Zorg is nu dat de pas op de plaats leidt tot het verliezen van het contact met de bewoners en andere stakeholders.
- Pas op de plaats wordt benut voor kwaliteitsverbetering.
- WBU vervult graag een rol in het proces van gemeente, waarbij gemeente de hoedende rol vervult. Onderdeel van het proces is de visie van de gemeente Nieuwegein op de bijdrage van aardwarmte aan de verduurzaming van de warmtevoorziening..

ICO Aardwarmte:

- Hoe duidelijk is het nu dat er maar één locatie is en welke vrijheidsgraden zijn er?

- Waarom wordt er nu niet gecommuniceerd over de kennis en informatie die ten grondslag liggen aan de locatiekeuze?

WBU t.a.v. haalbaarheidsstudie bovengrondse locatie:

- WarmteOverdrachtStation (WOS) + het gebied daar omheen (met straal van circa 1,5 km) zijn in beeld gekomen door geologische informatie en business case. Andere aspecten die beoordeeld zijn: veiligheid, transport & logistiek, natuur en omgevingsaspecten. WBU zal nog inzichtelijk maken wat daarbij is meegenomen in de haalbaarheidsstudie, die nu door RHDHV wordt uitgevoerd. Het bureau zal voor deze opdracht ook de sterke en mindere punten (inclusief showstoppers) in beeld brengen bij meerdere locaties in Utrecht en Nieuwegein.
- Financieel: het doel van het project is om de initiële CAPEX kosten te beperken door innovaties bij de (eerste) boring. Een voorbeeld daarvan is een beperktere boring (slimhole boring). Dat heeft als voordeel lagere kosten maar als nadeel een kleinere opbrengst (verwacht: 5MW). Er zijn veel verschillende visies op de potentie van aardwarmte in Utrecht. WBU onderzoekt op eigen initiatief en risico of aardwarmte mogelijk is. Onzekerheid in dit gebied is zo groot, dat 'P90' verzekeren niet mogelijk blijkt en dus geen financiële zekerheden oplevert.
- WBU lijkt te zijn uitgegroeid tot pilot van aardwarmte in gebouwde omgeving voor hele land.
- Businesscase: initiële kosten zijn hoog en daarom is ingezet op meerdere (het geologische rapport vermeldt een totaal van 6) bronnen in de provincie Utrecht (aantal hangt af van resultaat eerste project). Er is een intentieverklaring voor warmteafname van 30 MW vanuit Eneco.
- WBU partners gaan geen geld aan het project verdienen, ondanks SDE+-subsidie en HER-subsidie. ENGIE, EBN & Eneco en Huisman investeren in dit project om daarmee kennis op te doen over potentie geothermie in opsporingsvergunninggebied.
-

3. Juridische structuur van projectorganisatie i.r.t. schade en communicatie

ICO Aardwarmte heeft voorafgaand aan de vergadering de volgende vragen gesteld:

- Kan helderheid gegeven worden over de juridische structuur van de projectorganisatie?
- Wie draait op voor schade?
- Met wie zijn we eigenlijk in gesprek?
- Wie kan je aanspreken als er toezeggingen zijn gedaan?
- Worden andere constructies van eigenaarschap overwogen?
Nieuwe regels die ontstaan vanuit Klimaatakkoord leiden steeds meer tot 50% eigenaarschap bij nieuwe energie, vooral zon en wind. Voor veel betrokkenen is het belangrijk om te weten of burgerinitiatieven daarin een rol kunnen spelen.

Advies ICO Aardwarmte aan WBU:

- Ga aan de slag met het schadeonderdeel, bied duidelijkheid in wettelijke kaders, geef samen met gemeenteraad invulling aan debat over schadeprotocollen³
- Verken de eigenaarschapsmogelijkheden
- Verken andere vormen van betrokkenheid

³ (ref. ICO advies d.d. 14 februari 2020: 'Het is van belang inzicht te bieden in taken, rollen en (eind)verantwoordelijkheden van de betrokken bedrijven en wie verantwoordelijkheid heeft in geval van mogelijke schade aan omgeving of milieu.')

Reactie WBU:

- We worden ingehaald door gesprekken over schade-aanpak vanuit EZK en DAGO. De vraag is of het wenselijk is om op lokaal niveau af te wijken van de landelijke aanpak van EZK.
- We zijn bereid te verkennen of andere eigenaarschapsopties mogelijk zijn. Gezien de grote risico's is het niet wenselijk partijen of bewoners direct mee te laten investeren in het project. Mocht de haalbaarheid bewezen zijn, staan we hier echter zeker voor open.
- We zijn bereid ten aanzien van schade om alle mogelijkheden van het schadeprotocol te verkennen met alle stakeholders, inclusief het nut van omgekeerde bewijslast. Voor nu is ons uitgangspunt het wettelijk kader. Dit betekent echter niet dat alle aspecten ook uiteindelijk in het schadeprotocol terecht zullen komen zoals wordt gesuggereerd in de media.

ICO Aardwarmte:

- Communiceer helder dat WBU er alles aan gaat doen om schade te voorkomen en eventuele schade te vergoeden.
- Communiceer helder dat project stopt als er seismiciteit wordt waargenomen.
- Communiceer dat SodM ook publieke kant bewaakt⁴.
- ICO Aardwarmte maakt zich zorgen dat er geen informatie wordt gedeeld over het (reeds bestaande) wettelijke kader (i.c. het Burgerlijk Wetboek) en schadeafhandeling.
- De juridische structuur van het project is te ondoorzichtig en dient te worden verduidelijkt; wie is (in juridische zin) verantwoordelijk en aansprakelijk?

4. Communicatie naar en met bewoners

ICO Aardwarmte:

- Is helder of bewoners zich georganiseerd hebben?
Groep bewoners die zich roeren n.a.v. het initiatief zijn toevallig bij elkaar gekomen.
Gaan zij zich formaliseren?
- In Nieuwegein is Energie-N als energiecoöperatie actief. Die zijn al georganiseerd.
- Zijn er nog andere groepen?

WBU:

- N.a.v. informatieavonden half januari is 30 januari een eerste avond met bewoners georganiseerd door WBU. Inmiddels heeft een deel van die groep aangevuld met andere bewoners zich georganiseerd onder de naam Bewonerscollectief Aardwarmte Nieuwegein. Een kerngroep heeft ook een eigen visie geschreven die met ons gedeeld is.
- WBU is met veel verschillende groepen in contact geweest over de plannen; verschillende publieke organisaties en overheden, bedrijven, wijkverenigingen en maatschappelijke organisaties als IVN en Energie-N. Dit willen wij op een goede manier zo snel mogelijk weer vervolgen.

ICO Aardwarmte:

- Besef dat een grote groep bewoners die zich nu niet mengen, later wel een mening kunnen hebben. Is taak van publiek regisseur om brede groep aan te haken.

⁴ Noot bij verslag. WBU heeft dit reeds gedaan via website: <https://warmtebron.nu/nieuws/2020/veiligheid-is-essentieel-voor-het-slagen-van-de-energietransitie/>